

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองขนาดใหญ่ในระดับมหานคร เช่นเดียวกับปารีส หรือมหานครลอนดอนที่รวมเอาความเจริญทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคม การเมือง ศิลปวัฒนธรรมไว้ด้วยกัน เป็นศูนย์กลางของสถาบันการศึกษา สถาบันราชการ และองค์กรขนาดใหญ่ทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน การเป็นศูนย์กลางและศูนย์รวมของสถาบันและองค์กรดังกล่าวเมื่อรวมกับจำนวนประชากรทั้งที่มีอยู่ตามลุ่มแม่น้ำในประชากรและประชากรประเภทกลุ่มไปกลับ กลุ่มละทิ้งถิ่นฐานเข้ามาประกอบอาชีพการงาน และกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติแล้ว มีจำนวนมากกว่า 8 ล้านคน บนเนื้อที่ 1,568.74 ตารางกิโลเมตร ความหนาแน่นของประชากรคิดเป็น 3,573 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร ย่อมเป็นจุดศูนย์กลางของปัญหาเช่นกัน ปัญหาต่างๆ ตามมาอีกมากมายไม่ว่าจะเป็นปัญหาการจราจร ปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งทางด้านอากาศเป็นพิษ ฝุ่นละออง น้ำเสีย ขยะมูลฝอยเสียดสี กลิ่น หรือปัญหาน้ำท่วม เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการจัดการมูลฝอย ซึ่งนับวันก็จะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ

ในการดำรงชีวิตของมนุษย์นั้น มีกิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย และกิจกรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ก่อให้เกิดวัสดุที่เหลือใช้และไม่เป็นที่ต้องการของมนุษย์ทำให้เกิดมูลฝอย แหล่งมูลฝอยที่สำคัญส่วนใหญ่มาจากบ้านเรือน ซึ่งเป็นมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากการบริโภค เพราะในสภาพสังคมไทยมีแนวโน้มในการบริโภคสินค้ามากขึ้น ทำให้เกิดการผลิตรายมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ก่อให้เกิดมูลฝอยมีปริมาณมาก ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรง ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนประชากรในประเทศมีมากขึ้น และมีที่อยู่อาศัยอย่างหนาแน่น พื้นที่ดินมีไม่มากพอที่จะมีขีดความสามารถในการรองรับมูลฝอย (Carry capacity) ในการที่จะย่อยสลายมูลฝอย อีกทั้งที่ดินมีราคาแพงและหายากประกอบกับประสิทธิภาพในการจัดการมูลฝอยยังไม่เป็นที่ยอมรับของประชาชน ดังนั้นมูลฝอยจึงเป็นปัญหาที่ควรจะต้องเร่งรีบแก้ไขโดยเร่งด่วน โดยเฉพาะชุมชนเมืองใหญ่ๆ เช่นกรุงเทพมหานคร โดยปัจจุบันกรุงเทพฯ มีปริมาณขยะมูลฝอยประมาณ 8,314 ตันต่อวันเทียบปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศทั้งหมด 36,000 ตัน เท่ากับว่า กรุงเทพมหานคร จังหวัดเดียวผลิตขยะสูงถึงร้อยละ 23.1 เมื่อเทียบกับปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ ซึ่งทางกรุงเทพมหานครคาดว่าจะภายในปี พ.ศ. 2558 ปริมาณขยะมูลฝอยในกรุงเทพฯ จะเพิ่มขึ้นเป็น 18,750 ตันต่อวันเท่ากับว่าทางกรุงเทพมหานครคาดว่าจะ

แต่ละปีกรุงเทพฯ ผลิตขยะเพิ่มมากขึ้นโดยเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2540 - 2558 ประมาณร้อยละ 8 ต่อปี หรืออัตราการผลิตขยะของคนกรุงเทพฯ เพิ่มขึ้นเป็น 1.7 กิโลกรัม ต่อวันต่อคน ดังนั้นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้มูลฝอยลดลงนั่นก็คือ หักขยะในที่ที่จัดไว้ มีการแยกขยะแห้ง ขยะเปียก และการนำมูลฝอยบางส่วนที่สามารถนำมาใช้ได้อีก ซึ่งเท่ากับเป็นการลดปริมาณขยะ เพราะทุกวันนี้ร้อยละ 90 ของขยะทั้งหมด เป็นขยะที่มีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก

ปัญหาขยะมิได้มีเฉพาะแต่เรื่องของปริมาณเท่านั้น แต่ยังรวมถึงปัญหาจากองค์ประกอบของขยะที่มีความเป็นพิษภัยต่อมนุษย์อีกด้วย ผลเสียหายจากปัญหาขยะนั้นโดยทั่วไปคนส่วนใหญ่อาจจะนึกถึงแต่เรื่องของกลิ่นเหม็น หรือกองขยะที่มีจำนวนมากสุ่มรวมกันจนสิ้นถุงหรือถังออกมา โดยที่ไม่มีการนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง ผลเสียหายจากปัญหาขยะมูลฝอยที่มากมายมหาศาลที่มนุษย์เราอาจมองไม่เห็นอย่างชัดเจนนั้น พอจะสรุปเป็นตัวอย่างได้ดังนี้

1. ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ขยะมูลฝอย แม้จะมีการจัดการดีเพียงใด ก็ยังอาจมีการกระจายกระจายออกจากจุดรวม หรือจุดกำจัดซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางน้ำทำให้น้ำเน่า น้ำเสียดินเสีย ทำให้สูญเสียทรัพยากรทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในเมืองเสื่อมโทรม

2. ผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพใจ ถ้าความสกปรกของขยะไปปนเปื้อนในแหล่งน้ำกินน้ำใช้ เช่นท่อประปาแตก เมื่อเราดื่มน้ำ เราก็จะได้รับเชื้อโรคตามน้ำเข้าไปด้วย ทำให้ต้องเจ็บป่วย ส่วนสุขภาพจิต คนที่ต้องทนดมกลิ่นขยะนานๆ ก็อาจมีอาการเครียดและวิงเวียนศีรษะได้

3. ความเสียหายจากพาหะนำโรคและสัตว์อันตราย สัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคที่อาศัยกองขยะเป็นที่อยู่ เช่น หนู แมลงวัน แมลงสาป รวมทั้งยุงที่วางไข่ในน้ำขังของกองขยะ นอกจากนี้ยังมีตัวประกอบ เช่น แมลงหวี่ตามเศษเปลือกผลไม้ ตลอดจมนมและแมลงอื่นๆ ที่นำโรคภัย ซึ่งนำโรคร้ายมาให้มนุษย์ ตั้งแต่เชือบาดทะยัก โรคคัลล์น้ำ กาฬโรค อูจจาระร่วงอย่างรุนแรง โรคไข้เลือดออก ไข้สมองอักเสบ โรคตาแดง ฯลฯ สัตว์ที่อาจเป็นพาหะได้อีก เช่น สุนัขและแมวจรจัดที่หาอาหารจากกองขยะ ส่วนสัตว์อันตรายที่ตามมาอยู่หากินกับกองขยะด้วย ก็คือ แมงป่อง ตะขาบ และงูที่กินหนูเป็นอาหาร เป็นต้น

4. ความเสียหายเนื่องจากเหตุรำคาญ โดยเฉพาะกลิ่นเหม็นรบกวนความสงบสุข และเกิดความไม่น่าดู ที่เรียกว่า ทัศนอุจาด

5. ความเสียหายทางเศรษฐกิจและงบประมาณในแต่ละปีกรุงเทพมหานครต้องใช้จ่ายเงินจากภาษีอากรของประชาชน ในการแก้ไขปัญหามลพิษ ทั้งในด้านการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ภาชนะรองรับ และยานพาหนะ การจ้างพนักงาน ค่าขนส่ง ค่าทำลายขยะ ถ้าหากนำเงินส่วนนี้ไปพัฒนาด้านอื่นๆ คงจะเกิดประโยชน์ได้อีกมากมาย นอกจากนี้ยังรวมถึงการที่คนกรุงเทพมหานครต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลความเจ็บป่วยอันเนื่องมาจากขยะ

6. ความเสียหายต่อสังคม ในสังคมที่การจัดการขยะมูลฝอย ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ผู้คนในสังคมมักไม่มีความรักผูกพันในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ความสามัคคีในการแก้ปัญหาอื่นๆ เช่น ยาเสพติด การพนัน และอาชญากรรมในประชาคมก็จะน้อยลงไปด้วย

7. ความเสียหายต่อเกียรติภูมิของประเทศชาติ ดังที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า พ.ศ. 2541 - 2542 เป็นปีที่ท่องเที่ยวไทย หรืออะเมซิ่งไทยแลนด์ หากภาพพจน์ของประเทศเต็มไปด้วยกองขยะ ตามที่สาธารณะต่างๆ อุทยานธรรมชาติท่องเที่ยวก็คงจะต้องตกต่ำ นอกจากนี้แล้วชื่อเสียงเกียรติภูมิก็ต้องเสียหายตามไปด้วย และในที่สุดประเทศไทยก็คงไม่อยู่ในชายของมาตรฐานเมืองน่าอยู่อีกต่อไป

ดังนั้น กรุงเทพมหานครเองจึงได้พยายามที่จะลดปริมาณการเกิดมูลฝอยขึ้น อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นการเล่นอนนะให้เร่งรัดการออกกฎหมายควบคุม เพื่อจัดการปัญหามูลฝอยให้ได้ผล อาทิเช่น กฎหมายรีไซเคิล กฎหมายส่งเสริมการนำมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ กำหนดระเบียบควบคุมกลไกการเรียกคืน การออกกฎหมายห้ามนำเข้าผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถรีไซเคิลได้หรือผลิตภัณฑ์ที่มีการบรรจุหีบห่อมากเกินไปจนความจำเป็น การออกกฎหมายควบคุมเป็นเพียงวิธีหนึ่งที่จะสามารถลดจำนวนมูลฝอย แต่อย่างไรก็ตามการลดปริมาณมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดเป็นการจัดการปัญหามูลฝอยที่ได้ผลดีกว่าการออกกฎหมายควบคุม ดังนั้นเป้าหมายที่สำคัญคือ ประชาชนว่าจะทำอย่างไรที่จะทำให้ประชาชนมีความตระหนัก และปลุกจิตสำนึกถึงความสำคัญสิ่งแวดล้อม และมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมร่วมกันในการลดจำนวนขยะมูลฝอย ไม่เห็นแก่ความสะดวกสบายและความมั่งคั่งของตัวเอง การแก้ไขปัญหามูลฝอยจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชนเอง รวมทั้งภาครัฐและเอกชนที่จะต้องประสานพลังและประโยชน์ร่วมกันในการที่จะแก้ไขและป้องกัน ซึ่งถ้ายังละเลยที่จะช่วยกันลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอย ขยะมูลฝอยก็จะกลายเป็นปัญหาวิกฤตที่แก้ไขได้ยาก

การลดปริมาณขยะมูลฝอยเพื่อการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร เป็นนโยบายสำคัญที่ผู้บริหารได้กำหนดให้สำนักรักษาความสะอาด และสำนักงานเขตเร่งรัดดำเนินการเพื่อให้กรุงเทพมหานครสะอาด สวยงามสมกับคำว่า “กรุงเทพฯ เมืองสะอาด” ในแต่ละปีสำนักรักษาความสะอาด ต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการดูแลรักษาความสะอาด รวมทั้งการกำจัดขยะ ปัจจุบัน กรุงเทพมหานครมีปริมาณขยะมากถึง 8,500 ตันต่อวัน และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นทุกปี ต้องใช้รถเก็บขนขยะมูลฝอยกว่า 2,000 คันและงบประมาณกว่า 2,000 ล้านบาท แต่กระนั้นก็ยังไม่สามารถรองรับงานเกี่ยวกับการเก็บขนและกำจัดมูลฝอยได้ทันกับปริมาณมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นได้ จึงได้ให้ความสำคัญในการลดปริมาณมูลฝอยและการแยกมูลฝอย ที่ผ่านมากกรุงเทพมหานครได้มีการรณรงค์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ประชาชนร่วมมือกันรักษาความสะอาด ช่วยลดปริมาณมูลฝอยและแยกมูลฝอย โดยทิ้งขยะลงในถังรองรับมูลฝอยแยกประเภท เพื่อให้กรุงเทพมหานครสะอาดอย่างทั่วถึงและรวดเร็ว โดยได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการปฏิบัติตามคำแนะนำของกรุงเทพมหานครอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ กรุงเทพมหานครจึงกำหนดให้มีการรณรงค์เพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องการลดปริมาณมูลฝอย การแยกมูลฝอยและการรักษาความสะอาด โดยได้เกิดมีโครงการรณรงค์ชื่อ “ช่วยกันแยก ช่วยกันลด หมุดปัญหาขยะ” วัตถุประสงค์เพื่อช่วยแก้ปัญหาที่ต้นเหตุจากผู้ผลิตมูลฝอยเอง โดยลดการเกิดมูลฝอยให้น้อยลงและแยกประเภทขยะ ส่วนที่ยังใช้ได้นำไปใช้ใหม่ เพื่อความสะอาดและลดค่าใช้จ่ายในกระบวนการกำจัดขยะ ซึ่งจะช่วยให้ประหยัดงบประมาณ และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกันได้ด้วย ระยะเวลาในการดำเนินงานเริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ถึง ธันวาคม 2541 ซึ่งทางกรุงเทพมหานครเองได้จ้างให้บริษัท เจ เอส แอล จำกัด เป็นผู้ดำเนินการวางแผนประชาสัมพันธ์ โดยเป็นการประชาสัมพันธ์เชิงรุก และใช้สื่อประชาสัมพันธ์หลายรูปแบบ เช่นการออกสโปตประชาสัมพันธ์ทางสถานีโทรทัศน์ และสถานีวิทยุต่างๆ การใช้แผ่นพับ โปสเตอร์ การจัดนิทรรศการ การทำหนังสือวารสาร การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการรักษาความสะอาดทางอินเตอร์เน็ต ฯลฯ สื่อเหล่านี้ นอกจากจะใช้เพื่อให้ประชาชนตระหนักและให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาดแล้วยังช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการเก็บขน และทำลายมูลฝอย รวมทั้งประชาชน นักเรียน นักศึกษา ตลอดจนสื่อมวลชนได้อีกด้วย

จากโครงการรณรงค์ “ช่วยกันแยก ช่วยกันลด หมุดปัญหาขยะ” เมื่อปี 2541 ทางกรุงเทพมหานครก็ได้ดำเนินโครงการดังกล่าวต่อเนื่องมาถึงปี 2542 โดยได้มอบหมายให้บริษัท เจ เอส แอล จำกัด เป็นผู้วางแผนด้านประชาสัมพันธ์เช่นเดิม เพื่อให้การรณรงค์โครงการมีความต่อเนื่อง และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ภายใต้แนวคิดการดำเนินโครงการ

1. เริ่มจากการขอความร่วมมือกับแหล่งผลิตถุงต่างๆ เช่นห้างสรรพสินค้าต่างๆ บริษัท ห้างร้านต่างๆ ให้ใส่ตราสัญลักษณ์บนถุงที่ออกแบบแยกประเภทได้ 3 ประเภท เมื่อถุงเหล่านี้ถูกนำมาใช้ใส่ขยะเพื่อทิ้ง ก็จะแยกตามตราสัญลักษณ์ที่ใส่ไว้ในนั้น เป็นตราแยกประเภทขยะเป็น 3 ชนิด ไปในตัวโดยอัตโนมัติ

2. การประชาสัมพันธ์ จะมุ่งเน้นใน 2 ช่วง

- การรณรงค์ให้แยกประเภทขยะก่อนทิ้งเป็นหลัก
- การประชาสัมพันธ์ตราสัญลักษณ์เป็น 3 แบบ ให้ประชาชนเข้าใจ และจดจำเพื่อนำมาใช้ให้ถูกต้อง

3. ในส่วนโครงการสนับสนุนอื่นๆ ได้แก่ โครงการ "คัดขยะ แยกใส่ถุง วางข้างถัง ตั้งรอเก็บ" สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะในภาคสนามนั้น ประชาชนให้ความร่วมมือดีอยู่แล้ว เพียงแต่ยังขาดการคัดขยะแยกประเภทใส่ถุงมาให้เท่านั้น ซึ่งจะเท่ากับเป็นการลดขยะตกค้างของกรุงเทพมหานคร ได้อย่างเด็ดขาดแล้วยังสามารถช่วยให้การแยกขยะนำมาทำลายได้ผลดีมีประสิทธิภาพ และไม่เกิดปัญหาสารตกค้างจากขยะพิษได้อีกด้วย

โครงการ "ช่วยกันแยก ช่วยกันลด หมดปัญหาขยะ" ปี 2542 นี้ เป็นโครงการในการสนับสนุนแผนงานนโยบายของกรุงเทพมหานคร ตามแผนพัฒนากรุงเทพฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2540-2544) และได้ดำเนินโครงการฯ นับตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนสิงหาคม 2542 เป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 213 วันหรือ 7 เดือนเต็ม และในช่วงปลายปี 2542 นับตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2542 ทางกรุงเทพมหานครก็ได้มีการประชาสัมพันธ์ต่อเนื่อง โดยมีโครงการ "ขยะ 3 ชนิด แยกใส่ 3 ถุง" เกิดขึ้น ซึ่งต่างก็มีแนวคิดที่เหมือนกันคือ การลดปริมาณขยะมูลฝอยและแยกขยะเพื่อนำกลับไปใช้ประโยชน์ โครงการของกรุงเทพมหานครโดยสำนักรักษาความสะอาดเหล่านี้ต่างเน้นการจัดกิจกรรมผ่านสื่อต่างๆ ทั้งสื่อโทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ และการจัดกิจกรรมพิเศษภายใต้แนวคิดหลักคือ "การลดปริมาณขยะ และแยกขยะ" ในการ ลด ปริมาณขยะ มีแนวคิด 4 วิธี ดังนี้

1. REDUCE ใช้น้อย (ลดปริมาณการใช้ที่ไม่จำเป็น)
2. REUSE ใช้ซ้ำ (ใช้แล้วใช้อีก)
3. REPAIR ใช้นาน (ซ่อมแซมเพื่อให้ใช้ได้นาน)
4. RECYCLE ใช้ใหม่ (นำไปแปรรูปกลับมาใช้ใหม่)

ส่วนแนวคิด และวิธีการ ในการ แยก ขยะเพื่อความสะอาดในการกำจัดขยะ เมื่อมีขยะที่ จำเป็นต้องทิ้ง โดยเน้นย้ำการแยกประเภทขยะให้ถูกวิธี และทิ้งขยะให้ถูกตามถังขยะที่ กรุงเทพมหานคร มีไว้รองรับ คือ

1. สำหรับทิ้ง ขยะยังใช้ได้ (RECYCLE)
2. สำหรับทิ้ง ขยะเศษอาหาร
3. สำหรับทิ้ง ขยะพิษ

จะเห็นได้ว่าการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเมือง โดยเฉพาะเรื่องขยะมูลฝอยนั้น ลำพังแต่เพียง หน่วยงานของกรุงเทพมหานครและงบประมาณของกรุงเทพมหานครที่เข้าไปแก้ปัญหาทุกเรื่องที่เกิดขึ้นย่อมไม่สามารถบรรลุถึงความสำเร็จหรือเอาชนะกับทุกปัญหาได้ หนทางเดียวเท่านั้นที่จะ สามารถแก้ไขปัญหาดังที่กล่าวได้ คือการมีส่วนร่วมของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครทุกกลุ่ม ทุก หมู่เหล่า ทุกสาขาอาชีพ และทุกสถานภาพ ในการร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ ด้วยการรับรู้ รับทราบ ว่า ประชาชนทุกคนเป็นผู้ก่อให้เกิดปัญหา เพราะฉะนั้น ประชาชนทุกคนคือผู้ที่ต้องร่วมมือกันแก้ไข ปัญหากับภาคราชการกับหน่วยงานของกรุงเทพมหานครอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นหน ทางทำให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงที่มีการพัฒนาเป็นเมืองที่เข้มแข็งน่าอยู่อย่างยั่งยืนตลอด ไป

ผู้วิจัยเห็นว่าโครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่น่าสนใจ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ กระตุ้นให้ประชาชนมีความตระหนัก และปลุกจิตสำนึกถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและมีความ รับผิดชอบร่วมกันในการลดจำนวนขยะมูลฝอย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์ประชาสัมพันธ์ ของโครงการรณรงค์แยกประเภทขยะของกรุงเทพมหานคร และประสิทธิผลในด้านการเปิดรับชาว สารเกี่ยวกับการแยกประเภทขยะ ความตระหนัก และพฤติกรรมกรรมการแยกประเภทขยะของประชาชนทั่วไป ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการฯ ทั้งนี้ข้อมูลจากการประเมินประสิทธิผลโครงการฯ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดียิ่ง ขึ้นต่อโครงการรณรงค์ที่จะมีต่อเนื่องในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ของโครงการรณรงค์แยกประเภทขยะของ สำนักรักษาความสะอาด กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการรณรงค์แยกประเภทขยะของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความตระหนักของประชาชนในการแยกประเภทขยะ
4. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการแยกประเภทขยะของประชาชน
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการรณรงค์ความตระหนัก และพฤติกรรมกรรมการแยกประเภทขยะของประชาชน

สมมติฐานในการวิจัย

1. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการรณรงค์แยกประเภทขยะ ของสำนักรักษาความสะอาด กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับความตระหนักของประชาชนในการแยกประเภทขยะ
2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการรณรงค์แยกประเภทขยะ ของสำนักรักษาความสะอาด กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการแยกประเภทขยะของประชาชน
3. ความตระหนัก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการแยกประเภทขยะของประชาชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ จะทำการศึกษาเฉพาะการรณรงค์โครงการแยกประเภทขยะ ของสำนักรักษาความสะอาด กรุงเทพมหานคร
2. ศึกษาจากประชาชนที่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น เนื่องด้วยประชาชนที่มีภูมิลำเนาและอาศัยในเขตกรุงเทพมหานครเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีโอกาสได้รับทราบข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์ในโครงการรณรงค์แยกประเภทขยะโดยตรง และมากกว่าที่อื่นๆ เพราะผู้ส่งสารในโครงการมีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ผ่านทางช่องทางสื่อสารที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครอย่างกว้างขวางและแพร่หลายมากที่สุด
3. มุ่งศึกษาเฉพาะการประชาสัมพันธ์ในช่วงเดือนมกราคม ถึง ธันวาคม 2542 โดยเป็นช่วงที่ต่อเนื่องมาจากโครงการ “ช่วยกันแยก ช่วยกันลด หมดปัญหาขยะ” เมื่อปี 2541 และเป็นช่วงของงบประมาณของปี 2542 ตามแผนงานนโยบายของกรุงเทพมหานคร ตามแผนพัฒนากรุงเทพฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2540-2544)

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ หมายถึง เทคนิควิธีที่นำมาใช้ในการวางแผนการประชาสัมพันธ์ และการดำเนินการรณรงค์เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ตลอดจนกลวิธีที่ใช้ในการรณรงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสาร คือเนื้อหาสาร ช่องทางการนำเสนอ สื่อที่ใช้ในการรณรงค์โครงการ

ประสิทธิผลของการประชาสัมพันธ์ หมายถึง การที่ประชาชนได้รับข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์ในโครงการรณรงค์แยกประเภทขยะ ของกรุงเทพมหานคร แล้วมีผลให้เกิดพฤติกรรมการแยกประเภทขยะ

สื่อประชาสัมพันธ์ หมายถึง การใช้สื่อในการดำเนินการและจัดทำกิจกรรมต่างๆ ระหว่างเดือนมกราคม 2542 ถึง ธันวาคม 2542 ที่สำนักรักษาความสะอาด กรุงเทพมหานคร หน่วยงานของภาครัฐและเอกชนอื่นๆ ที่เข้าร่วมสนับสนุนโครงการ ได้แก่

- สื่อบุคคล ได้แก่
 - ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ของสำนักรักษาความสะอาด กรุงเทพมหานคร
 - ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ
 - ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาคเอกชน
- สื่อมวลชน ได้แก่
 - การประชาสัมพันธ์ การโฆษณา และการเผยแพร่ข่าวสารของโครงการรณรงค์แยกประเภทขยะผ่านทางโทรทัศน์
 - การประชาสัมพันธ์ การโฆษณา และการเผยแพร่ข่าวสารของโครงการรณรงค์แยกประเภทขยะผ่านทางวิทยุกระจายเสียง
 - การประชาสัมพันธ์ การโฆษณา และการเผยแพร่ข่าวสารของโครงการรณรงค์แยกประเภทขยะผ่านทางหนังสือพิมพ์
- สื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ โฆษณาและข่าวประชาสัมพันธ์ของโครงการรณรงค์แยกประเภทขยะทางวารสารสำนักรักษาความสะอาด รวมทั้งโปสเตอร์ แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์กลางแจ้ง ป้ายพลาสติก ป้ายรถเมล์ บอร์ดไทรวิจัน เป็นต้น

พฤติกรรมกรเปิดรับข่าวสาร หมายถึง ความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์ในโครงการรณรงค์แยกประเภทขยะของกรุงเทพมหานคร ซึ่งก่อให้เกิดผลในการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้รับสารทั้งในระดับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม

ความตระหนัก หมายถึง การมีความสำนึก เห็นถึงความสำคัญ และความจำเป็นของการแยกประเภทขยะ

พฤติกรรมกรรมการแยกประเภทขยะ หมายถึง สิ่งที่แสดงออกหรือการปฏิบัติเกี่ยวกับการแยกประเภทขยะมูลฝอย

ประชาชน หมายถึง ประชากรที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น

โครงการรณรงค์แยกประเภทขยะ คือ โครงการส่งเสริมการลดปริมาณมูลฝอยในกรุงเทพมหานคร เป็นการรณรงค์ทางการสื่อสารที่ศึกษาในช่วงระหว่างเดือนมกราคม ถึง ธันวาคม 2542 เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก และประชาชนทั่วประเทศซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายรองมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอย โดยให้แยกประเภทขยะเป็น 3 ชนิด คือ ขยะเศษอาหาร ขยะที่ยังใช้ได้ และขยะพิษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแยกประเภทขยะส่วนที่ยังใช้ได้นำไปใช้ใหม่ เพื่อความสะอาดและลดค่าใช้จ่ายในกระบวนการกำจัดขยะประหยัคงบประมาณและเป็นการแก้ไขปัญหาล้างแฉดล้อม

สำนักรักษาความสะอาด กรุงเทพมหานคร คือ หน่วยงานในส่วนราชการกรุงเทพมหานครที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผน ควบคุมและดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ให้ประชาชนร่วมมือในการแยกประเภทขยะมูลฝอยในเขต กรุงเทพมหานคร มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ขึ้นตรงต่อปลัดกรุงเทพมหานคร โดยประกอบด้วยหน่วยงานสำนักงานเลขานุการ กองวิชาการ กองเก็บขนมูลฝอย กองกำจัดสิ่งปฏิกูล กองโรงงานกำจัดมูลฝอย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยจะสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ในการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ในโครงการแยกประเภทขยะ และในโครงการอื่นที่มีลักษณะเดียวกัน
2. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้นและพัฒนาโครงการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการแยกประเภทขยะเพื่อการรณรงค์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมีประสิทธิภาพต่อไป